

مدیریت شهری

فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۵ زمستان ۱۴۰۰

Urban management
No.65 Winter 2022

۲۵-۴۶

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۹/۲۴ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۰/۱۲/۱۲

تحلیل میزان هویتمندی نماهای شهری تهران (مورد پژوهی: خیابان شریعتی)

الهه حبیبی: دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری، گروه شهرسازی، دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

سید مهدی خاتمی*: دکتری طراحی شهری، استادیار گروه طراحی شهری، دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

چکیده

Analysis of Tehran's Urban Façades Identity

Case study: Shariati street

Abstract

Fading cities native identity and cities becoming similar to each other, is one of the most important challenge of Iranian modern cities. The researches done in this area, have not paid attention to citizens needs and their perception of identity and mostly have focused on theoretical definition. Therefore, this research in addition to cognition of facades identity's degree in Shariati street which is one of the oldest street in Tehran, will analyse the facades identity factors in citizen's viewpoint.

By collecting questionnaire from 39 selected Shariati street facades based on Five Likert Spectrum, the opinions from more than 300 citizens were questioned and evaluated in this issue. Then by analysis of descriptive citizens answers by Categorization method, factors of high and low identity in point of contributors were stated in thematics of physical-aesthetics, perceptual-semantic, functional, social and time.

In finding, by scoring effective facades factors it have been found between elements of urban facades identity, physical-aesthetics elements were at the highest attention of people; In the mean, time factors, that rooted in history and culture of the city, were at the secondary rank of importance; and people were referred perceptual-semantic factor, functional factor and social dimensions in subsequent degrees. However, the facades identity can be guaranteed if all these factors collected together and be considered comprehensibly.

Keywords: Identity, Façade, Urban facades, Façade identity, Shariati street

کمزنگ شدن هویت بومی شهرها و شبیه شدن آنها به هم، یکی از مهم ترین چالش های امروزین شهرهای ایرانی است. در پژوهش های انجام گرفته در این زمینه، عمدتاً به بررسی این مقوله به صورت نظری تمرکز گردیده و به نیازهای شهروندان و درک ایشان از هویت در بستر شهرهای ایران توجه کمتری شده است. پژوهش حاضر علاوه بر شناخت میزان هویتمندی نماها در خیابان شریعتی با قدمتی دیرینه در شهر تهران، مؤلفه های هویت نماها را از دید شهروندان مورد تحلیل قرار خواهد داد.

با تدوین پرسشنامه ای از ۳۹ نمای منتخب خیابان شریعتی براساس طیف پنجم تایی لیکرت، نظر بیش از ۳۰۰ نفر از شهروندان در این زمینه، مورد پرسش و ارزیابی قرار گرفت. پس از بررسی پاسخ های تشریحی، علل هویتمندی و یا کم هویتی نماها از سوی مشارکت کنندگان با روش مقوله بندي در موضوعات کالبدی-زیبایی شناسی، ادراکی-معنایی، عملکردنی، اجتماعی و زمانی تشریح گردید. در پایان مشخص گردید، مؤلفه های کالبدی-زیبایی شناسی در صدر توجه افراد قرار دارد. عواملی که ریشه در تاریخ و فرهنگ مردم داشتند در رتبه دوم اهمیت و مؤلفه های ادراکی-معنایی، عملکردنی و اجتماعی در مراتب بعدی قرار گرفتند. با این وجود در صورتی می توان هویتمندی نماها را تضمین کرد که تمامی عوامل در کنار هم و به صورت منسجم مورد توجه قرار گیرند.

وازگان کلیدی: هویت، نما، نمای شهری، هویت نما، خیابان شریعتی

دنبی و دیگران (۱۳۹۷)، آتشین بار (۱۳۸۸)، پور جعفر و دیگران (۱۳۸۸) و بهزادفر و دیگران (۱۳۹۸)، همراه با بیان ملاحظات فرهنگی-اجتماعی به بررسی هویت در منظر شهری پرداخته بودند. برخی نویسندها چون میرمقتدایی (۱۳۸۵)، حبیب و دیگران (۱۳۸۷) و ماجدی و فهیمی (۱۳۹۱) نگاه به صرف کالبدی و زیبایی شناسانه به هویت داشتند؛ و به ارزیابی هویت از این دریچه اشاره کرده بودند.

با بررسی مقالات حوزه نما دریافت شد که بررسی کالبدشناسانه نما، بیشترین مبحثی بود که در نما به آن اختصاص یافته بود؛ نگاه کالبدی به نما در پژوهش مظفری و لطیفی (۱۳۹۵) به منظور آسیب‌شناسی ناهنجاری‌های نماهای شهری انجام گرفته بود؛ همین‌طور سیدیان و دیگران (۱۳۹۶)، عفیفی و دیگران (۱۳۹۷)، یاران و دیگران (۱۳۹۸) طباطبایی (۱۳۸۴)، خانمی و بوجاری (۱۳۹۹)، اسماعیلی و دیگران (۱۳۹۹)، غصنفری و آرزو (۱۳۹۷) خاک زند و دیگران (۱۳۹۳) و طلایی و همکاران (۱۳۹۷) معيارهای طراحی نما با هدف زیبایی‌شناسانه ارائه کرده بودند. در این بین پور جعفر و مریم علوی بالمعنی (۱۳۹۱)، ماجدی و دیگران (۱۳۹۷)، محمدی (۱۳۹۶)، شمس و دیگران (۱۳۹۸) مهدوی‌نژاد و پورفتح‌الله (۱۳۹۴) و زارعی و عرفانی (۱۳۹۷) به بیان اجزای کالبدی نما از نظر میزان مطلوبیت بصری برای انسان و آشنازی با ابعاد ادراکی او پرداخته بودند؛ و یا در پژوهش بیکی و همکاران (۱۳۹۲) به بررسی علل روحی و روانی مؤثر بر نماهای شهری اشاره شده بود.

موسوی سروینه باغی و صادقی (۱۳۹۵) به فرایندهای طراحی در نما با هدف ارتقای زیبایی‌شناسی و کیفیت بصری نما پرداخته بودند. خاتمی (۱۳۹۸)، فلاخ و سعادت سرشت (۱۳۹۳)، خناچی و دیگران (۱۳۹۷) و خدابی و همکاران (۱۳۹۷) به مباحث رویه‌ای چون فرایندهای دخیل در طراحی نما و یا روش‌های مورد استفاده در آن پرداخته بودند. پاکزاد (۱۳۸۲) به مباحثی چون ویژگی‌های عملکردی نما در طول تاریخ؛ محمودی زرنده و صبوری دوران (۱۳۹۶) به نقش نما در پدافند غیرعامل؛ و همین‌طور عطارد و کاشی (۱۳۹۶) به نقش اجزای مختلف نما اشاره کرده بودند. پور جعفر و جوهری (۱۳۸۹) و نقی زاده و همکاران (۱۳۹۲) بانگاه به مفاهیم فرهنگی، به بررسی ابعاد طراحی نماها پرداخته بودند. در این بین جلیلی صدرآباد و بلبلی (۱۳۹۶) حتی وارد مباحث زیست محیطی مصالح نما از نظر مصرف انرژی نیز شده بودند؛ و یا ابیوی و جعفری قوام‌آبادی (۱۳۹۳) به بررسی وظایف مدیریت شهری با توجه به خواص و مقررات نماهای شهری اشاره کرده بودند.

۱- مقدمه
نما به عنوان کالبد معمارانه شهر، علاوه بر تأثیرگذاری بر کیفیت شهر و فضای شهری، نقش تعیین‌کننده در هویت شهر دارد و باعث شناسانده شدن شهرها نسبت به یکدیگر می‌گردد. در چند دهه اخیر توسعه بی‌رویه شهر تهران و همچنین نبود سازوکار قدرتمند در جهت صیانت از شخصیت شهر موجب گردیده تا هویت در نماهای شهری مورد کم‌توجهی واقع شود؛ چرا که هویت مفهومی است که به مانند زنجیر گذشته را به حال و آینده پیوند می‌دهد و کم‌توجهی به این مساله، ثمرهای جز آشفتگی در نماهای شهری و قطع ارتباط (ظاهری یا معنایی) مردم با شهر خود در پی نخواهد داشت. به همین منظور پژوهش حاضر میزان و علت هویتمندی نماهای شهری را در یکی از با اهمیت‌ترین خیابان‌های شهری تهران یعنی خیابان دکتر شریعتی مورد تحلیل و ارزیابی قرار می‌دهد. این خیابان قدیمی‌ترین جاده ارتباطی تهران به پهنه شمیران به شمار می‌آید و به دلیل امتداد از شمال تا ساخت، مصالح و تراکم را در گونه‌های نما از نظر سال ساخت، مصالح و تراکم را در خود جای داده است و با قرارگیری طیف وسیعی از تنوع کاربری‌ها و فعالیت‌ها، پذیرای مخاطبان گوناگون با ذهنیات متفاوت است که بالطبع در هویت منظر خیابان اثرگذار خواهد بود.

۲- پیشینه پژوهش و مبانی نظری

علی‌رغم اهمیت نماها در سیمای هویتمند شهری و با وجود اینکه مقالات و کتب متعددی در باب هویت شهری به رشتہ تحریر در آمده است، اما پژوهش‌هایی که هویت را در کنار نماهای شهری مورد مطالعه قرار دهد، کمتر صورت گرفته است. در این راستا مقالات مورد بررسی در دو بخش هویت شهری و نماهای شهری قرار گرفته که براساس هدف دسته‌بندی شدند.

دانشپور (۱۳۸۳)، میرمقتدایی (۱۳۸۳) به عنوان پیشگامان بررسی هویت در شهرسازی و محیط انسان ساخت، چارچوب تئوری خوبی برای این مفهوم اورده‌اند. در ادامه آتشین بار و دیگران (۱۳۸۹) نصر و ماجدی (۱۳۹۲)، نصر (۱۳۹۳)، اعتضاد و دیگران (۱۳۹۵) نیز به واکاوی هویت از دید رشته‌های مختلف پرداخته بودند؛ و یا حجت (۱۳۸۴) و بمانیان و دیگران (۱۳۸۹) با بررسی سیر تحولات مفهومی هویت در طول تاریخ، به تعریفی از هویت دست یافته بودند. نصر (۱۳۹۶) مؤلفه‌های هویتی را از لحاظ ابعاد فرهنگی و یا کارکرد و یا نقش فضاهای شهری در هویتمندی شهر را مورد بررسی قرار داده بودند.

جدول ۱. دسته‌بندی پژوهش‌های پیرامون هویت و نما

<p>دنبالی و دیگران(۱۳۹۷)، آتشین بار(۱۳۸۸)، پور جعفر و دیگران(۱۳۸۸)، مهرادفر و دیگران(۱۳۹۸)</p> <p>میرمقتدایی(۱۳۸۲) و(۱۳۸۵)، حبیب و دیگران(۱۳۸۷)، ماجدی و فهیمی(۱۳۹۱)</p> <p>دانشپور(۱۳۸۳)، آتشین بار و دیگران(۱۳۹۲)، نصر و ماجدی(۱۳۸۹)، اعتمام و دیگران(۱۳۹۵) حجت(۱۳۸۴)، پمانیان و دیگران(۱۳۸۹)</p>	<p>نصر(۱۳۹۶)</p> <p>میرمقتدایی(۱۳۸۲) و(۱۳۸۵)، حبیب و دیگران(۱۳۸۷)، ماجدی و فهیمی(۱۳۹۱)</p> <p>دانشپور(۱۳۸۳)، آتشین بار و دیگران(۱۳۹۲)، نصر و ماجدی(۱۳۸۹)، اعتمام و دیگران(۱۳۹۵) حجت(۱۳۸۴)، پمانیان و دیگران(۱۳۸۹)</p>	<p>ابعاد فرهنگی- اجتماعی و کارکردی</p> <p>کالبدی و زیبایی</p> <p>ابعاد نظری</p>	
<p>یاران و بهرو(۱۳۹۵)، طلایی و دیگران(۱۳۹۸)، ابافت یگانه(۱۳۸۷)، فیضی و اسماعیل- دخت(۱۳۹۴)، عباسی(۱۳۹۶)، زاهدان و لواسانی(۱۳۹۳)</p>	<p>بیگی و همکاران(۱۳۹۲)</p>	<p>ابعاد هویتی</p>	
<p>بور جعفر و مریم علوی با معنی(۱۳۹۱)، ماجدی و دیگران(۱۳۹۷)، محمدی(۱۳۹۷)، شمس و دیگران(۱۳۹۸) مهدوی نژاد و پورفتح الد(۱۳۹۴)، زارعی و عرفانی(۱۳۹۷)</p>	<p>سیدیان و دیگران(۱۳۹۶)، عفیفی و دیگران(۱۳۹۷)، مظفری و طلبی(۱۳۹۵) یاران و دیگران(۱۳۹۸) طباطبایی(۱۳۸۴) خاتمی و بوجاری(۱۳۹۹)، اسماعیلی و دیگران(۱۳۹۹)، غضنفری و آزده(۱۳۹۷)، خاک زند و دیگران(۱۳۹۳)، طلایی و همکاران(۱۳۹۷)</p>	<p>روحی و روانی</p>	
<p>موسوی سروینه باغی و صادقی(۱۳۹۵)</p>	<p>خانمی(۱۳۹۸) فلاخ و سعادت سرشت(۱۳۹۳)، حناجی و دیگران(۱۳۹۷)، خدایی و همکاران(۱۳۹۷)</p>	<p>رویه ای و ابزار</p>	
<p>پاکزاد(۱۳۸۲) محمودی زرنده و صبوری دودران(۱۳۹۶)، عطارد و کاشی(۱۳۹۶)</p>	<p>پاکزاد(۱۳۸۲) محمودی زرنده و صبوری دودران(۱۳۹۶)، عطارد و کاشی(۱۳۹۶)</p>	<p>عملکردی</p>	
<p>پور جعفر و جوهری(۱۳۹۲) و نقی زاده و همکاران(۱۳۸۹)</p>	<p>پور جعفر و جوهری(۱۳۹۲) و نقی زاده و همکاران(۱۳۸۹)</p>	<p>ابعاد فرهنگی</p>	
<p>ابویی و جعفری قوام ابادی(۱۳۹۳)، جلیلی صدرآباد و بلبلی(۱۳۹۶)</p>	<p>ابویی و جعفری قوام ابادی(۱۳۹۳)، جلیلی صدرآباد و بلبلی(۱۳۹۶)</p>	<p>مدیریتی و زیست محیطی</p>	

می‌گردد و طرف دیگر آن به محیط. محیط شهری واحد هویت می‌تواند به عنوان حلقه‌ای برای ارتباط میان فرد و جامعه، فرد و تاریخ و گذشته، حیات شهری، زمان، محیط و طبیعت پیرامون او باشد (نصر، ۱۳۹۶، ۲۵). بازتاب محیط در ذهن فرد، نتیجه دو نوع نظام به دست آوردن دانسته‌هاست؛ اول، تجربه مستقیم از طریق خود فرد و دوم، تجربه غیرمستقیم از طریق تبادل تجربه با دیگران در بستر تقابل‌های روزمره اجتماعی و یا به ارث بردن گروهی از عادات و آداب فرهنگی محیط Walms(-ley، ۱۹۹۰ به نقل از ضرغامی و امینیان، ۱۳۹۱).

مؤلفه محیط: همواره انسان با محیط اطرافش رابطه تنگاتنگی داشته است؛ بنابراین در سر دیگر طیف تعریف هویت، محیط قرار دارد. هویت بر ماهیت، هستی و وجودی اطلاق می‌شود که از طریق صفات (ذاتی یا عرضی، عینی یا ذهنی) قابل شناسایی است. این صفات، آن ذات و هستی را از غیر خود تمایز کرده و شباهتش را با خودی‌ها آشکار می‌کند (میرمقتدایی، ۱۳۸۳، ۳۲)؛ که می‌توانند هم از ویژگی‌های ذاتی محیط همچون اقلیم، نشات بگیرند و هم از عواملی خارجی چون ابعاد سیاسی و اقتصادی روز جامعه باشند که بر محیط تأثیرگذار هستند.

مؤلفه زمان: هویت مفهومی پویا است که در گذر زمان

در اکثر پژوهش‌های انجام گرفته در حوزه هویت، جایگاه نما در هویتمندی شهر مشخص نبود و با اینکه یاران و بهرو(۱۳۹۵)، طلایی و دیگران(۱۳۹۸)، ابافت یگانه(۱۳۹۴)، فیضی و اسماعیل- دخت(۱۳۹۴)، عباسی(۱۳۹۶)، زاهدان و لواسانی(۱۳۹۳)، هویت نما را مورد بررسی قرار داده بودند؛ نگاهی جامع‌نگر به آن نداشتند و بررسی هویت در نما در حد تئوری باقی مانده و در چارچوب کاربردی مورد بررسی قرار نگرفته بود. در جدول شماره ۱ پژوهش‌های انجام گرفته پیرامون موضوعات هویت و نهادهای شهری دسته‌بندی موضوعی شده‌اند. (جدول ۱)

۱-۲- هویت

با مرور مطالعات انجام گرفته پیرامون هویت و با کندوکاو در مفاهیم ارائه شده از سوی مهم‌ترین صاحب‌نظران ایرانی و خارجی، مؤلفه‌های هویت را می‌توان در سه مؤلفه‌ی انسان، محیط و زمان برشمود؛ دو عامل انسان و محیط به عنوان عوامل اصلی هویت شناخته می‌شوند و زمان به عنوان عنصر پیوندهای ذهنیات انسان و ویژگی‌های محیط اشارت دارد.

مؤلفه انسان: هویت به امری دو جانبه اطلاق می‌گردد که یک طرف آن به انسان و ساختارهای ذهنی او بر

۲-۲- مؤلفه‌های هويت نماهای شهری

دچار تغییراتی مستمر و بهم پیوسته می‌شود که مانند یک زنجیر حلقه‌های بهم پیوسته‌ای را شکل می‌دهد تا گذشتگان یک سرزمین را به باشندگان حال و ایشان را به آیندگان متصل کند (جیب و دیگران، ۱۳۸۷، ۱۹). بنابراین عامل پیوند انسان و محیط، زمان است؛ چرا که با تغییر شرایط محیطی و همچنین تفکرات و انتظارات انسان، مفهوم هويت نيز دچار تحول و دگرگونی می‌شود. در واقع هويت، شخص و تمایز چیزی است از غير خودی بهگونه‌ای که در حالات مختلف زمانی و مکانی بتوان رابطه این همانی را با خود چیز و چیزهای دیگر و یا تصورات آن‌ها برقرار کرد. در صورتی می‌توان انتظار داشت که فرایند انطباق عینیت مشاهده شده با ذهنیت فرد به خوبی انجام شود که تغییرات در طول زمان به صورت مستمر و بهم پیوسته شکل گیرد.

نمای شهری می‌باشد که در نتیجه بر شکل دهی به هويت نماها مؤثر خواهد بود:

هويت کالبدی: اين عامل از نخستین لايه‌های برخورد مردم با شهر از طريق نماها شکل می‌گيرد. بنابراین ظاهر و کالبد نماهه تنها از بعد زیبایي‌شناسی اهمیت دارد، بلکه می‌باشد به عنوان مهم‌ترین نمود هويت کالبدی شهرها، حس هویتمندی را برای شهروندان به ارمغان بیاورد؛ وقتی حرفی از يك بنا يا ساختمان به میان می‌آيد، ناخودآگاه شکل ظاهری و نمای آن در ذهن تداعی می‌شود؛ اين مطلب حاکي از تاثيرگذاري کالبد خارجي ساختمان در مقیاس خرد و سیمای شهری در مقیاس کلان بر روان آدمی است؛ سیمایی که همیشه خواه و ناخواه با آن در ارتباط است و از آن تاثیر می‌پذیرد (ياران و بهرو، ۱۳۹۵، ۲۱۰).

هويت ذهنی-معنایی: اين مؤلفه که به مفاهیم هويتی برای نمای شهر اشاره دارد؛ و به ويژگی‌های غير کالبدی نما و همچنین ارزش‌ها و مفاهیم هويتی ايراني-اسلامي اطلاق می‌گردد که منجر به خاطره‌مندی نماها در ذهن شهروندان می‌شود و به طبع آن حس تعلق شهروندان را از نماهای شهری به وجود می‌آورد.

هويت عملکردي: نما علاوه بر کارکردي که بر زیبایي سیمای شهر دارد، می‌تواند نقش اجتماعی نيز داشته باشد؛ بدین صورت که نوع عملکردن بنا در رفتار شهروندان تاثيرگذار است. به همین دليل است که نمای ساختمانی باید بیانگر کارکردن ساختمان باشد (محمدی، ۱۳۹۷، ۴۵)؛ در واقع حضور انسان باعث رخ دادن اتفاقاتی در محیط می‌شود که ساکنین به غير از کالبد، عامل دیگری را نيز درک کنند؛ پدیدهای در شهر که در پی ارتباط تجربه و درک انسان تولید شده است (نگارستان و دیگران، ۱۳۸۹، ۶۲).

اقضایات اجتماعی: روابط اجتماعی بخش مهمی از هويتمندی را شکل می‌دهد؛ چرا که با بی‌توجهی به آن حتی اگر به هويت در کالبد هم بتوان دست یافت، هويتمندی کامل نیست و کالبد تنها نشانه‌ای برای یادآوری می‌شود. از اين روی نماهای شهری به فراخور نوع فعالیتی که در آن‌ها انجام می‌شود، می‌توانند انواع روابط اجتماعية را در خود بروز دهند. نمایی که محل برقراری رویدادی اجتماعی و خاطره‌انگیز بوده و بستری را برای حضور پذیری افراد فراهم کند، نشانه بر با هويتی آن می‌باشد که توانسته حیات و روح زندگی را برای شهر به ارمغان بیاورد.

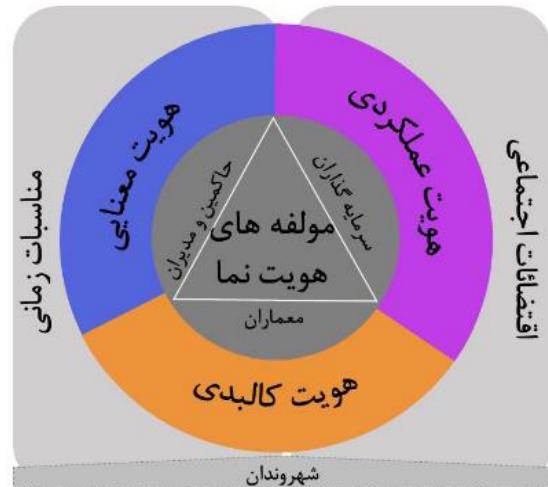
مناسبات زمانی: در نماهای شهری، وجود مشخصه‌های سنتی، تاریخی و الگوهای معماري به جا مانده از گذشته

از تحلیل‌های پرسشنامه، مقایسه شود و به جامعیتی از مؤلفه‌های اثرگذار بر هویت نماهای شهری این خیابان دست یابد.

ساختار پرسشنامه از سه قسمت اصلی تشکیل شد: (۱) ویژگی‌های شخصی اعم از سن، جنسیت، سابقه سکونت در تهران و میزان شناخت از خیابان شریعتی، میزان تحصیلات و رشته تحصیلی؛ (۲) ارزیابی میزان هویتمندی ۳۹ نمای منتخب خیابان شریعتی با مطرح نمودن این سؤال که "نمای مشخص شده در تصویر را از نظر هویتمندی چگونه ارزیابی می‌کنید" و امتیازدهی براساس طیف لیکرت (بسیار قوی=بسیار با هویت با عدد متضاد ۲، قوی=با هویت با عدد متضاد ۱، متوسط=بی تفاوت با عدد متضاد ۰، ضعیف=کم هویت با عدد متضاد -۱، بسیار ضعیف=بسیار کم هویت با عدد متضاد -۲)؛ (۳) شناسایی علل هویتمندی و یا کم هویتی نماهای خیابان شریعتی از افرادی که پاسخ آن‌ها به پرسش قبل در دو سر طیف (با هویت‌ترین و کم هویت‌ترین) قرار داشت تا از این طریق با دسته‌بندی پاسخ‌های آنان به روش مقوله‌بندی، مؤلفه‌های مؤثر بر هویت نماهای شهری این خیابان بدست آید.

نحوه گزینش نماهای بر این اساس صورت پذیرفت که از بین نماهایی که سبک، قدمت و مصالح و همین‌طور کاربری (نوع فعالیت) مشابه داشتند، چند مورد انتخاب شدند. همچنین تعدادی از نماهایی که نشانگر انواع مختلف کاربری (آموزشی، اداری و...) و یا نوع خاصی از سبک نماسازی بودند، بدون ترتیب زمانی و بدون توجه به سبک و دوره نما، در پرسشنامه قرار گرفتند و باقی بنای‌هایی که فاقد نماسازی بودند (بنای‌های یک طبقه تجاری) کنار گذاشته شدند. نحوه جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسشنامه آنلاین در شبکه‌های اجتماعی واتس‌اپ، تلگرام، اینستاگرام و لینکدین انجام گرفت. با قرار دادن پرسشنامه به روش تصادفی در شبکه‌های اجتماعی مذکور، ۶۷۳ نفر پرسشنامه را دریافت و مشاهده کردند و از این تعداد، ۳۱۰ نفر به آن پاسخ دادند؛ پس از بررسی در پاسخ‌های افراد، با توجه به عدم اعتبار پاسخ‌ها و فاقد ارزش استنادی بودن آن‌ها، ۸ پاسخ حذف شد و در نهایت ۳۰۲ پاسخ مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. همچنین از طریق انجام مصاحبه‌های عمیق با برخی متخصصین طراحی شهری، برنامه‌ریزی شهری، معماری و حرفه‌مندان حوزه طراحی نما، نماهای با هویت و کم هویت شناسایی و علل آن‌ها مورد پرسش قرار گرفت. و در نهایت به منظور تحلیل داده‌های بدست آمده از بخش تشریحی پرسشنامه، با بهره‌گیری از روش تحلیل موضوعی و با کدگذاری و مقوله‌بندی پاسخ‌ها،

که نشان از زیسته‌ی شهر باشد، از علل هویتمندی به شمار می‌آید. از طرفی، ماندگاری بنا فقط در رابطه با فرم کالبدی و عملکرد درون آن نیست؛ زیرا غالباً در درون فرم، کیفیت‌های نهفته‌ای چون معنا، ارزش‌های فرهنگی و نشانه‌ها و نمادها نیز وجود دارد (کرمونا و همکاران، ۱۳۹۴، ۴۰۷). ارزش‌های فرهنگی بنا در پایداری آن اهمیت زیادی دارد؛ اگرچه ممکن است مسائل اقتصادی نیز در این امر مؤثر باشد؛ نگهداری و حفظ مناظر شهری به دلیل فرهنگی و یا اقتصادی و یا هردو، معمولاً مدنظر بوده است (کرمونا و همکاران، ۱۳۹۴، ۴۰۶). بنابراین عواملی چون، آموزش و فرهنگ، شرایط اجتماعی-سیاسی و تاریخی، شرایط فنی و تکنولوژی و اقتصادی به عنوان مؤلفه‌های زمینه‌ای شکل‌دهنده به نماها به شمار می‌روند که متنج از زمان هستند.

دیاگرام ۱. چارچوب نظری پژوهش

۳- روشن‌شناسی

پژوهش حاضر در نظر دارد میزان و علل هویتمندی نماهای شهری خیابان شریعتی را تحلیل و در همین راستا مؤلفه‌های شناسنده‌ی هویتمندی نماهای شهری را معرفی کند. به همین منظور با مطالعه در کتب تاریخی و منابع پیرامون خیابان شریعتی و مصاحبه با افراد متخصص پیرامون هویت خیابان شریعتی، پیش‌زمینه‌ای از هویت این خیابان بدست آمد. در ادامه پس از عکس‌برداری از نماهای خیابان، با تدوین و جمع‌آوری پرسشنامه مردمی، به شناخت نظرات مردم در مورد میزان و علت هویت نماهای شهری خیابان شریعتی پرداخته شد تا بدین‌وسیله هویتی که از تاریخچه این خیابان بدست آمد با هویت وضع موجود حاصل

تصویر ۱. نمونه نماهای با هويت از منظور کالبدي

مربط به دوره پهلوی، بهره‌گيری از قوس در فرم بنا، سادگی در شکل و فرم، پاکی و عاری از آلودگی بودن، تعداد پایین طبقات، چوبی بودن بازشوها و ورودی‌ها، برخورداری از تابعیت مناسب، ریتم، تعادل و توازن در نما، استفاده از جزئیاتی چون گچ کاری، مبتکاری و کاشی کاری در نما از جمله موارد برای نماهای با هويت بودند. (تصویر شماره ۱)

همچنین زیبایی نما عاملی بود که در نظر افراد با هويتی را رقم می‌زد. بعد از عامل زیبایی، مصالح بیشترین اشارات مردم در حوزه کالبد را تشکیل می‌داد. در این میان آجر از جمله مصالحی بود که از نظر مردم هویتمند به شمار می‌آمد؛ اما در صورتی که در کنار دیگر اجزای نما ترکیب‌بندی مناسبی را به نمایش گذاشته بود و کالبد آن متاظر با عملکرد آن باشد؛ بنابراین آجر به تنها‌یابی نتوانست هویتمندی نما را تضمین کند. با اینکه نماهایی از مصالح آجر وجود داشت، اما در نهایت از نظر مشارکت‌کنندگان با هويت به شمار نرفتند. (تصویر شماره ۲)

همانند مؤلفه‌های با هويتی، عوامل کالبدی و بصری عمده‌ترین دلیل کم‌هویتی نماهای خیابان شریعتی در پاسخ‌های افراد را تشکیل می‌دادند. در این میان توجه به مصالح، اجزا، عناصر، فرم نما و زیبایی سهم قابل توجهی از پاسخ‌ها را شکل می‌داد. مواردی چون وجود سقف شیروانی، نبود المان‌های سنتی ایرانی-اسلامی،

مؤلفه‌های معرف هویتمندی نماهای شهری شناسایی شد.

۴- تحلیل

در این بخش پاسخ‌های تشریحی مردم در پرسشنامه مبنی بر هویتمندی یا کم‌هویتی نماهای شهری خیابان شریعتی به روش تحلیل تماتیک مقوله‌بندی شدند و مؤلفه‌های هویت نماهای شهری در قالب ۵ دسته موضوعی کالبدی-زیبایی‌شناسی، عملکردی، ادراکی-معنا، زمانی و اجتماعی بذست آمدند. همچنین تحلیل‌ها بر مبنای شاخص‌های شخصیتی افراد مورد پرسش اعم از سن، جنسیت، شهر محل تولد، رشته تحصیلی، میزان آشنازی با خیابان و سابقه سکونت در تهران نیز انجام گرفته است. به غیر از رشته تحصیلی در باقی شاخص‌ها به جز در مواردی محدود که به آن‌ها اشاره خواهد شد، تفاوت معناداری در درک هویت نماها مشاهده نشد.

مدیریت شهری

فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۵. زمستان ۱۴۰۰

Urban management
No.65 Winter 2022

۳۰

۱-۴- مؤلفه کالبدی-زیبایی‌شناسی

با بررسی موارد ذکر شده در پاسخ‌ها، بیشترین عامل ذکر شده برای هویتمندی نماها در عوامل کالبدی و بصری جای می‌گرفت که توجه بیشتر افراد بعد از اجزاء، عناصر و فرم‌ها در نما، به مصالح، سبک و رنگ آن‌ها معطوف بود. وجود رنگ‌های روشن (کرم، سفید و...)، مصالح آجر، سبک معماري ایرانی-اسلامی و همچنین

تصویر ۲. نماهای آجری کم‌هویت

تصویر ۳. نمونه نماهای کم‌هویت از منظر کالبدی

معماری سنتی و شکل نمازخانه گرفتن آن، در مقایسه با سایر کاربری‌ها در نظر هر دو گروه امتیاز بالای با هویتی را بدست نیاورد. (تصویر شماره ۴)

۴- مؤلفه زمانی

مؤلفه دوم با بیشترین اشاره در میان پاسخ‌ها به بعد زمانی بر می‌گردد و زمینه‌های تاریخی، مذهبی، فرهنگی و اقتصادی را در بر می‌گیرد. هرچه نمایی حاوی مشخصه‌های سنتی و المان‌هایی ایرانی باشد، با به رخ کشیدن اصلاح خیابان و تداعی‌گری زمینه‌های مذکور، پیوند خود با گذشته را حفظ کرده و در نتیجه با هویت تلقی می‌شود. از طرفی، نماهایی با دارا بودن ویژگی‌های نوساز و به روز بودن به دلیل عدم زوال‌پذیری و فرسودگی، در زمرةی با هویت‌ها از نظر مردم قرار می‌گرفند. (تصویر شماره ۵)

استفاده از مصالح کامپوزیت، سنگ، شیشه، آلومینیوم و بتون ساده و یا ترکیب نادرست مصالح چون آجر و کامپوزیت در کنار هم و یا به کارگیری تک مصالح در نما، تخلخل‌های اغراق‌آمیز و بی‌مفهوم در نما، کچه‌های تیز، رنگ‌های زرد، نارنجی و قرمز، فرم‌های پلکانی نما، تراکم بالای بناها، بی‌نظمی و عدم تقارن در اجزای نما، عدم تناسب فرم و مصالح نما با نوع کاربری، وجود نشانه‌های آلدگی و ناپاکی در نما، بازسازی ضعیف بنا و نبود هماهنگی بین نماهای مجاور از جمله عوامل کم‌هویتی نماها به شمار می‌رفت. همچینین به خاطر آنکه چهره‌ی امروزه‌ی خیابان شریعتی شاهد تعداد چشمگیری واحدهای تجاری واقع در طبقات همکف بناها است، به دلیل عدم نظارت، طراحی و جانمایی نامناسب الحالات نما همچون تابلوها، کولرهای و...، بیشترین علت اغتشاش بصیری در نماها را تشکیل می‌داد. (تصویر شماره ۳)

تفاوتی که در درک از هویت در دو گروه زنان و مردان وجود داشت، توجه بیشتر زنان به عامل کالبدی بنا چون رنگ و مصالح بالای با هویتی برای نماهای دو شکل گرفتن امتیاز بالای با هویتی در تصویر شماره ۴ گشت. اما در راست بالا و پایین در تصویر شماره ۴ چپ بالا علی‌رغم مذهبی بودن کاربری آن، به دلیل به کارگیری حداقل عناصر

نبود نشانه‌ها و المان‌هایی از سابقه تاریخی و فرهنگی، عدم حفظ پیشینه‌های مذکور به دلیل فقدان رسیدگی که بناهای با قدمت بالا و ارزشمند را به سمت فرسودگی کالبدی و عملکردی برده بود، از جمله عوامل کم‌هویتی مورد اشاره در پاسخ‌های مردم قرار می‌گرفت. جدید و نوبودن نما به علت عدم پیوند با گذشته و در مقابل آن زوال‌پذیری به دلیل استحکام پایین، ضعیف بودن سازه و قدیمی بودن نما، از جمله مواردی بودند در این حوزه

تصویر ۴. نماهای مذهبی

تصویر ۵. نمونه نماهای با هویت از بعد زمانی

هویتی از منظر مؤلفه ادراکی-معنایی را تشکیل می‌داد (ابعادی که در تمامی گروه‌های سنی صدق می‌کرد); چرا که بنا بر تعریف هویت، تمایز و قابل شناسایی بودن از مشخصه‌های آن است. یادآوری خاطرات گذشته و داشتن حس خاطره‌انگیزی از نما، نماد و نشانه بودن نما در ذهن مردم، وجود ساخته ذهنی در افراد به واسطه شهرت و معروفیت بنا و همین طور قرارگیری مناسب بنا و در دید بودن آن، از دیگر موارد اشاره شده در این بعد بود که بیشتر در افراد با تخصص‌های شهری مورد توجه بود تا معماران. (تصویر شماره ۷)

در نظر مخاطبان نماهایی که عامل منحصر به فردی، جذابیت و خلاقیت پررنگی نداشتند و از خاصیت تمایز و قابلیت شناسایی بهره‌های نبرده بودند و به بیانی مشابه آن‌ها در غیر از خیابان شریعتی قابل مشاهده بود، از شخص ادراکی برخوردار نبودند. ادراک منفی از نما با بیان واژگانی چون کسل کننده بودن، دلگیری و یکنواختی، سردرگمی و نمای تهاجمی، در حوزه ادراک و معنا در باب کم‌هویتی برشمرده شده بودند؛ با این وجود، در صورتی که این عوامل در کارکرد ویژه نما، قدمت، حضور پذیری و خاطره‌مندی از بنایی بروز بیدا کند، کم‌هویتی را رقم نمی‌زند؛ همانند نمای ساده‌ی سینما صحراء. (تصویر شماره ۸)

بیان شدند. توجه به سابقه تاریخی و قدمت بنا همانند علل هویتمندی نماها، بیشتر توسط افراد با سابقه سکونت بالای ۴۰ سال در تهران بیان شده بود؛ که نشانگر رابطه معنادار این مؤلفه با میزان تعلق آنان به نما و فضای شهرشان می‌باشد. در نمای منتبه به روم به دلیل استحکامی که در نگاه اول به مخاطب منتقل می‌کرد، آن را با هویت برشمرده بودند. اما در عوض با وجود آنکه این نما در نظر افراد با سکونت زیر ۴۰ سال در تهران کم‌هویت به شمار می‌رفت، علت افرادی که در این گروه آن را با هویت می‌دانستند، زیبایی، خاص و شیک بودن نما و کم‌هویتی آن را در بهره‌گیری از معماری تقلیدی غربی عنوان کرده بودند. همچنین توجه به مؤلفه زمان در هر دو گروه جنسیتی در نمای آجری تصویر ۶ پایین چپ خودنمایی می‌کرد؛ با اینکه از مصالح بومی گذشته استفاده شده بود، اما به دلیل مدن بودن و نداشتن بعد تاریخی، کم‌هویت قلمداد شده بود. (تصویر شماره ۶)

۳-۴- مؤلفه ادراکی-معنا

منحصر به فرد بودن به دلیل خاص بودن (چه از لحاظ عملکردی یا ظاهری همچون دو تصویر شماره ۷ بالا) و دارا بودن معماری متفاوت، شاخص و خلاقانه به سبب ایجاد خاصیت ماندگاری در ذهن و افزایش قابلیت شناسایی نما (دو شکل پایین در تصویر شماره ۷)، بیشترین عامل با

تصویر ۶. نمونه نماهای کم هویت از بعد زمانی

تصویر ۷. نمونه نماهای با هویت از منظر ادراک و معنا

۴-۴- مؤلفه عملکردی

کاربری‌های فرهنگی همچون سینما به دلیل وجود خاطرات گذشته مردم و حضور و فعالیت داشتن از آن، موجب ماندگاری این گونه بناها (سینما صhra در تصویر شماره ۷ بالا چپ) در ذهن افراد شده بود. به همین دلیل در میان انواع کاربری‌های مورد پرسش، با توجه به قدمتی سینما در این خیابان دارد، بیشترین علل ذکر شده برای هویتمندی این نوع کاربری را تشکیل می‌داد و امتیاز با هویتی ۸۳ را کسب کرد. اما براساس رشته تحصیلی، شهرسازان با توجه به دید فضایی که دارند و اهمیتی که به دید و منظر شهری می‌دهند، عدم همپیوندی این نوع کاربری با دیگر

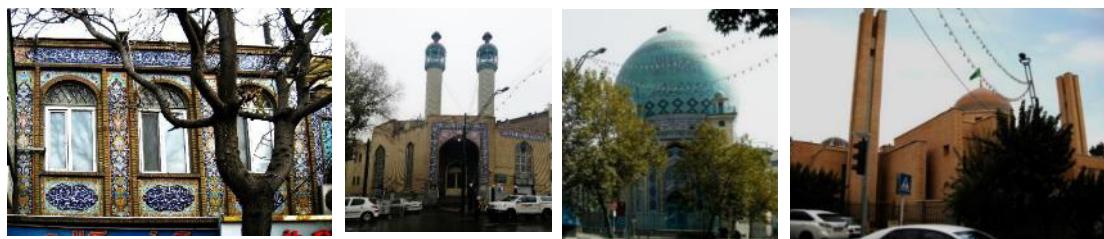

تصویر ۸. نمونه نماهای کم‌هویت از بعد ادراک و معنا

نهایی خیابان را علت اصلی کم‌هویتی آن برشمده بودند؛ در صورتی که معماران، بنابر روحیه‌ای که در طراحی فرم‌های عجیب و غریب و خلاقانه دارند، این نوع طراحی نما برایشان با هویت محسوب می‌شد.

بعد از آن کاربری‌های مذهبی به دلیل پرنگ بودن ابعاد معنوی و روحیه‌ی دینی ایرانیان (در مورد مسجد و حسینیه ارشاد، بعد ذهنی و رخدادهای آیینی و سیاسی) بیشترین تاثیر را در ذهن افراد از نظر هویتمندی گذاشته بود؛ چراکه علی‌رغم قرارگیری چند نوع مسجد با معماري و قدامت متفاوت، اما همگی بیشترین امتیازات با هویتی (مساجد در تصویر شماره ۹ به ترتیب از راست بالا: امتیاز ۲۵۷، امتیاز ۲۳۷، از راست پایین: امتیاز ۲۳۰، امتیاز ۸۰) را بدست آورند.

(تصویر شماره ۹)

تصویر ۹. مساجد خیابان شریعتی

تصویر ۱۱. راست: شهر کتاب فرشته، چپ: نمای آجری

به نسبت نمای رومی کسب کردند. (تصویر شماره ۱۱)

از طرفی دیگر با اینکه تراکم پایین و مقیاس انسانی بناها عوامل با هویتی ذکر شده در پاسخ‌ها را تشکیل می‌داد، تعداد طبقات زیاد به واسطه ایجاد حس محصوریت برای افراد، به عنوان علل کم‌هویتی نماها ذکر شده بود. همچنین تسلط تجاری‌ها بر خیابان و در خدمت ماشین بودن آن‌ها و در مقابل وجود تنوع زیادی از کاربری‌ها، عدم اختلاط کاربری‌ها و تک عملکردی بودن (صرفاً تجاری) از جمله عواملی بودند که در حوزه مؤلفه عملکردی مؤثر بر کم‌هویتی نماها در پرسشنامه ذکر شدند. (تصویر شماره ۱۲)

بنابر اختلافی که در ادراک افراد از نظر جنسیت وجود داشت، نمای با کاربری آموزشی از نظر زنان به دلیل به کارگیری متریالی چون کامپوزیت و سنگ و همین‌طور رنگ خاکستری-قهوهای که نما به تبع آن به خود گرفته بود، با هویت به شمار نمی‌رفت؛ در صورتی که از نظر مردان به دلیل آنکه نمایانگر قدمت خیابان بود، با هویت تلقی می‌شد. همچنین بنابر شاخص سن افراد این نما تنها به دلیل نوع کاربری آن و فقط در گروه سنی ۴۲ سال به بالا با هویت به شمار می‌رفت؛ در حالی که در باقی گروههای سنی، عوامل کالبدی چون مصالح و نازیبایی آن علت کم‌هویتی آن بر شمرده شد. (تصویر شماره ۱۳)

بنای قدیمی مجموعه چمران در تصویر شماره ۱۴ راست، با آنکه در نهایت افراد با محل تولد تهران و غیر

با تعییرات به وجود آمده در شهر ناشی مدرنیته، سبک زندگی مردم و تمایل بسازبفروش‌ها به سمت تجمل و مصرف‌گرایی سوق پیدا کرده و بیشتر ساخت‌وسازها به سمت بزرگ مقیاسی همچون پاسازهای خرید کشیده شده است. به همین خاطر تجاری بودن کاربری بناها (پاسازها) علل مورد اشاره توسط مردم در باب با هویتی آن‌ها را شکل می‌داد. با این حال در نهایت بناهای تجاری از نظر امتیاز نهایی با هویت محسوب نمی‌شدند (تصویر راست شماره ۱۰، امتیاز ۳۷-۳۸)، اما در مقایسه با نماهایی که از قدمت بالایی برخوردار بودند؛ ولو با کیفیت طراحی پایین (تصویر ۱۰ چپ با امتیاز ۴۳-۴۴)؛ امتیاز پایینی را کسب نکردند. به همین دلیل نماهای مدرن و نوساز حتی با مصالح غیریومی کامپوزیت، آلومینیوم و شیشه، به سبب خاص بودن و دارای خاصیت ماندگاری در ذهن، با هویت محسوب می‌شدند. (تصویر شماره ۱۰)

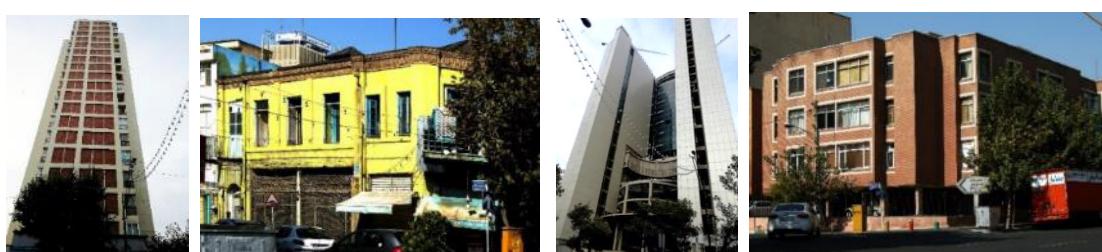
تصویر ۱۰. تصویر راست: پاساز تجاری، سمت چپ: نمای با قدامت بالا

مدیریت شهری

فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۵. زمستان ۱۴۰۰

Urban management
No.65 Winter 2022

همین‌طور اکثر افراد با تحصیلات شهرسازی در کم‌هویتی نما با سبک کلاسیک رومی اتفاق نظر داشتند؛ در صورتی که باقی افراد با ذکر دلایلی چون شیک و باکلاس بودن که نشان از تمایل آنان به تجمل‌گرایی بود، نظری مخالف آن‌ها داشتند؛ تا حدی که نماهایی با عملکرد اجتماعی-فرهنگی چون شهر کتاب فرشته و یا نمای با مصالح آجر، امتیاز کمتری

تصویر ۱۲. تفاوت تراکمی نماها

تصویر ۱۴. راست: نمای تجاری (مجموعه چمران)،
چپ: نمای مسکونی

تصویر ۱۳. کاربری آموزشی

۵-۴- مؤلفه اجتماعی

در نهایت عامل اجتماعی حداقل اشارات در پاسخ‌های افراد بود. از نظر مخاطبان حضور پذیری بالا، مکان تجمعات و گردهمایی و تعاملات اجتماعی افراد، برگزاری مراسم‌ات، آئین‌ها و رویدادهای سیاسی، اجتماعی و مذهبی، منجر به خاطره‌مندی و به بادآوری آن در ذهن افراد می‌گردد. همچنین وجود تک کاربری‌های شاخص و با قدمت ساخت بالا همچون کاربری آموزشی و کاربری اداری نقش هویتی قوی در نظر شهروندان داشت. (تصویر شماره ۱۵)

تهران این نما را با هویت قلمداد کرده بودند، اما با بررسی پاسخ‌های تشریحی که از پرسشنامه دریافت شد، عمدۀ علل کم‌هویتی این نما به مؤلفه‌های کالبدی چون فرم، مصالح و سبک خلاصه می‌شد؛ در صورتی که توجیه افرادی که آن را با هویت می‌دانستند و عموماً محل تولدشان تهران بود، به ابعاد ادراکی چون خاطره‌انگیزی و نشانه و شاخص بودن، ابعاد اجتماعی نظیر مرکز تجمع افراد و ابعاد عملکردی همچون وجود تنوعی از فعالیت‌ها و ماهیت تجاری بنا اشاره می‌کردند. لازم به ذکر است علل هویتمندی مذکور در حالی بود که بنا عملکرد و فعالیتی عمومی برای ارائه داشته باشد و اگر نما به صرف مسکونی و خصوصی بود چون نمای تصویر شماره ۱۴ چپ، بیشتر ابعاد کالبدی و بعد از آن ابعاد تاریخی و زمان که یادآور گذشته بودند را در بر می‌گرفت. (تصویر شماره ۱۴)

در پایان جدول زیر براساس امتیاز نماهای منتخب مورد پرسش، به ترتیب شماره‌گذاری با هویت‌ترین تا کم هویت‌ترین نماها به نمایش گذاشته شده است: (جدول شماره ۲)

تصویر ۱۵. نمونه نماهای با هویت از منظر اجتماعی

جدول ۲. رتبه‌بندی براساس امتیاز نهایی نماهای منتخب

ردیف	تصویر نما	امتیاز						ردیف نهادها			
		۲	۱	۰	-۱	-۲	بسیار قوی	قوی	متوسط	ضعیف	بسیار ضعیف
۳۲۷		۱۰۳	۱۳۸	۲۵	۱۵	۱					۱
۳۵۲		۴۹	۱۷۶	۷۰	۱۲	۲					۲
۳۲۷		۵۷	۱۵۰	۷۶	۲۶	۳					۳
۳۲۰		۵۴	۱۴۰	۹۲	۱۲	۴					۴
۱۲۳		۲۷	۱۳۲	۹۴	۳۵۱۲	۵					۵
۱۰۵		۴۰	۱۰۲	۹۳	۵۷	۶					۶
۸۷		۲۸	۱۰۷	۹۵	۶۳	۷					۷
۸۱		۱۳	۹۱	۱۲۶	۲۹۷	۸					۸
۹۹		۱	۸۲	۱۶۹	۲۲۹	۹					۹
۸۸		۱۲	۹۲۰	۸۹	۲۸۶۶	۱۰					۱۰
۷۱		۹۰	۹۲۸	۹۷	۴۷۷	۱۱					۱۱
۷۷		۱۵	۹۵	۱۰۵	۷۷۶	۱۲					۱۲
۷۹		۱	۸۲	۱۲۹	۷۲	۱۳					۱۳
۷۴		۱۲	۹۴	۹۵	۷۷	۲۱					۱۴
۷۵		۱۲	۹۰	۹۹	۸۶	۱۵					۱۵

مدیریت شهری

فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۵. زمستان ۱۴۰۰

Urban management
No.65 Winter 2022

ادامه جدول ۲. رتبه‌بندی براساس امتیاز نهایی نماهای منتخب

مدیریت شهری

فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۵. زمستان ۱۴۰۰

Urban management
No.65 Winter 2022

۳۷

ادامه جدول ۲. رتبه‌بندی براساس امتیاز نهایی نماهای منتخب

مد پرست شهری

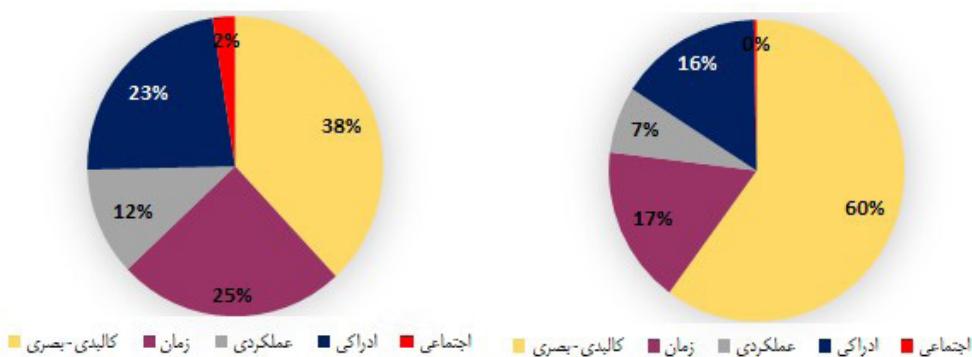
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۵. زمستان ۱۴۰۰

Urban management
No.65 Winter 2022

۴۸

۵- بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج پرسشنامه و مصاحبه‌ها، از دیدگاه مردم عوامل کالبدی در رتبه اول اهمیت از نظر هویتمندی (با هویت/کم‌هویت) قرار داشت. بنابراین در وهله اول ابعاد بصری برای شکلدهی به نماهای با هویت از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. مؤلفه دوم از نظر میزان توجه افراد به آن، ابعاد زمانی بود که مواردی چون میزان زوال‌پذیری، فرسودگی نماها و قدمت بنها را شامل می‌شد. عاملی که درجه همپیوندی نماها با گذشته و ابعاد زمینه‌ای مرتبط نظیر تاریخچه‌ی محیط، عامل مذهب و میزان تطابق فرهنگی را بیان می‌کرد. عامل بعدی، به ابعاد معنایی و ذهنی تعلق می‌گیرد؛ چرا که بنابر تعریف ارائه شده از هویت، رابطه عمیقی با ذهنیات و ادراک مخاطبان دارد. با اینکه شناخت این بُعد از افراد بسیار مشکل به نظر می‌رسد، اما با در کنار هم قرار دادن مقاومیت ارائه شده از سوی مردم با ابعاد ظاهری و کالبدی، می‌توان به نتیجه مطلوب دست یافت. مورد بعدی عوامل عملکردی و توجه به نوع و اختلاط کاربری‌ها در درک هویتمندی را شامل می‌شود و کاربری‌های فرهنگی چون سینما با قدمتی دیرینه در خیابان شریعتی، مساجد و کاربری‌های تجاری به ترتیب مورد توجه افراد در بیان علل با هویتی این نوع نماها بود. (دیاگرام شماره ۲)

دیاگرام ۲. بالا: وزن مؤلفه‌های با هویتی نماهای شهری، پایین: وزن مؤلفه‌های کم‌هویتی نماهای شهری

تصویر ۱۶. با هویت‌ترین نماهای خیابان شریعتی

می‌زده، در نهایت منجر به ادراک منفی افراد از این‌گونه نماها و در نتیجه کم هویت بر شمرده شدن آن‌ها شده بود. (تصویر شماره ۱۷)

نتایج این پژوهش نشان داد که توجه صرف به گذشته و یا بالعکس آینده مداری کامل نمی‌تواند هویت نماها را تضمین نماید؛ چرا که از هویت قدیم خیابان شریعتی، باغات، درختان چنار، خانه‌های شیروانی و وروودی‌های باغ‌ها در ذهن افراد باقی مانده، در صورتی که با توجه به هویت جدید این خیابان، واحدهای تجاری-اداری در مقیاس بزرگ و یا در حد طبقه اول بنها مشاهده می‌شود. بنابراین برقراری تعادل و پیوند بین گذشته و خواسته و نیازهای افراد می‌تواند هویتمندی نماهای شهری را تضمین کند. این مهم زمانی محقق خواهد شد که برای گونه‌های مختلف نماهای شهری اعم از درشت‌دانه (عملکرد بزرگ مقیاس)، ساختمان تجاری، مسکونی، اداری و همین‌طور بنهایی با ارزش تاریخی و میراثی، الگوهای حفظ و طراحی، مناسب با هویت شهر و نیازهای شهروندان ارائه گردد. (دیاگرام شماره ۳)

همانطور که قبلاً نیز ذکر شد، عامل کالبدی-زیبایی‌شناسی بیشترین تأثیر را در ادراک هویتمندی افراد مورد پرسش از نماها را تشکیل می‌داد. بدین ترتیب که نوع قاب‌بندی بازشوها، به کارگیری مصالح چوب برای ورودی بنا، استفاده از آجر با طرح و رنگ مناسب و همچنین بهره‌گیری از طرح‌های سنتی و ایرانی در نماسازی، از جمله مواردی بودند که در با هویتی نماها از اهمیت بالایی برخوردار بودند. به همین دلیل نماهای که توانسته بودند در عین جدید بودن به خوبی بیوند خود را با گذشته حفظ کرده و با به کارگیری از المان‌های معماری گذشته همچون رنگ آجر و کاشی کاری‌های آبی رنگ در ترکیب با فرم‌های جدید و مدرن بهره ببرند و به عبارتی مناسب با نیازها و سلایق شهروندان شکل بگیرند و همچنین با معاصرسازی مفاهیم اصیل، یک کل هویتمند را تشکیل داده و نظر مخاطبان را از جنبه هویت جلب کرده بودند. (تصویر شماره ۱۶)

در طرف مقابل، کم هویت‌ترین نماها از سوی مردم، نماهایی بودند که به خاطر جانمایی نامناسب و زیاد الحالات در نما، اغتشاش و برهم ریختگی را به خیابان افزوده بودند. همچنین به دلیل به کارگیری مصالحی چون شیشه، سنگ و بتون ساده و رنگ‌هایی مانند خاکستری که بر یکنواختی نما و منظر خیابان دامن

تصویر ۱۷. کم هویت‌ترین نماهای خیابان شریعتی

دیاگرام ۳. مؤلفه‌های با هویتی و کم‌هویتی نماهای شهری خیابان شریعتی

علمی-پژوهشی انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران (۴)، ۱۸-۵

پورعجمفر، محمدرضا و جوهری فرخنده. (۱۳۹۲). «جستاری در راستای تعیین معیارهای طراحی بدنی شهری با توجه به فرهنگ قوم ترکمن». معماری و شهرسازی آرانشهر، (۱)، ۲۰۸-۱۹۵

جلیلی صدرآباد، سمانه و بلبلی شیوا. (۱۳۹۶). «بررسی جایگاه مصالح در نمای شهری تهران با استفاده از رویکرد توسعه پایدار شهری». نقش جهان، ۷، (۲)، ۵۷-۴۷.

حیبی، فرج؛ نادری سید مجید و فروزانگهر حمیده. (۱۳۸۷). «بررسی تبعی در گفتمان کالبد شهر و هویت (کالبد شهر تابع هویت یا هویت تابع کالبد شهر)». هویت شهر، ۲، (۳)، ۲۳-۱۳

حجت، عیسی. (۱۳۸۴). «هویت انسان‌ساز، انسان هویت‌ساز». شریه هنرهای زیبا (۲۴)، ۵۵-۶۲.

حنچی، پیروز؛ مظفر فرهنگ و جعفری پاسر. (۱۳۹۷). «حفاظت از منظر شهری تاریخی در جداره‌های تجاری؛ تبیین چارچوب مداخله بر مبنای تجارب بهسازی خیابان ناصرخسرو تهران». فصلنامه مطالعات شهر ایرانی-اسلامی، ۸، (۳۲)، ۸۷-۷۷

خاتمی، سید مهدی و بوجاری پوریا. (۱۳۹۹). «تحلیل چالش‌های نماهای شهری تهران در سده اخیر». فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت شهری و روستایی، (۵۸)، ۹۱-۱۱۱.

خاتمی، سید مهدی. (۱۳۹۸). «چالش‌های رویه‌ای در طراحی نماهای شهری». انجمن طراحان شهری ایران، (۲)، ۶۰-۵۵.

خاک زند، مهدی؛ محمدی مریم؛ جم فاطمه و آقابزرگی کوروش. (۱۳۹۳). «شناسایی عوامل مؤثر بر طراحی بدندهای شهری با تأکید بر ابعاد زیبایی‌شناسی و زیست محیطی».

فهرست منابع

- ابافت یگانه، منصور (۱۳۸۷). «خرسروت بازیبینی یک مفهوم بازخوانی هویت در کاربرد مصالح ساختمانی در نماهای شهری». مدیریت شهری، (۱۹)، ۴۶-۲۹.
- ابوی، رضا و جعفری قوام‌آبادی نسیم. (۱۳۹۳). «نمای، سیمای بافت تاریخی و منظر فضای عمومی در قوانین ملی، ضوابط و مقررات محلی و وظایف مدیریت شهری». تشریه علمی - پژوهشی انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران، (۸)، ۱-۱۶.
- اسمعیلی، فاطمه؛ چارچو فرزین و حوریجانی نسیم. (۱۳۹۹). «تحلیل و ارزیابی جداره‌های شهری با تأکید بر زیبایی‌شناسی بصری با استفاده از روش شبکه‌بندی». باغ نظر، ۸۲ (۱۷)، ۶۵-۷۸.
- آتشینی بار، محمد. (۱۳۸۸). «تداوی هویت در منظر شهری». باغ نظر، ۶ (۱۲)، ۴۵-۵۶.
- آزاد، غضنفری پیمان. (۱۳۹۷). «شناسایی عوامل مؤثر بر طراحی بدندهای شهری با تأکید بر ابعاد زیبایی‌شناسی و کیفی». معماری شناسی، ۱ (۲)، ۱-۹.
- بیکی، سمية؛ پورعجمفر محمدرضا و ایمانی نائینی محسن. (۱۳۹۲). «بررسی تأثیر روحی و روانی بدندهای شهری بر شهرهای پیمان». مدیریت شهری و روستایی، (۳۳)، ۲۰۱-۲۱۶.
- پاکزاد، جهانشاه. (۱۳۸۲). «پدیدار شناسایی نماهای ساختمان‌های مسکونی و سیر تکوینی توقعات از آن». هنرهازی، ۱۴ (۱۴)، ۵۱-۶۲.
- پورعجمفر، محمدرضا و علوی با المعنی مریم. (۱۳۹۱). «استخراج میارهای هماهنگی و ناهماهنگی نماهای ساختمان با دستگاه بینایی انسان با توجه به اصول بوم‌شناسی بصری». تشریه

فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۵. زمستان ۱۴۰۰

Urban management
No.65 Winter 2022

۳۳. فلاح، آله و سعادت سرشت محمد. (۱۳۹۳). «رائه یک روش نوین در توجیه مطلق فرمی‌های متولی ویدو به منظور تهیه نقشه نماهای معاشر شهری». *نشریه علمی-پژوهشی علوم و فنون نقشه‌بازاری*, ۳(۴)، ۱۱-۲۳.
۳۴. فیضی، محسن و اسماعیل دخت مریم. (۱۳۹۴). «تبارشناسی تحلیلی تکنولوژی‌های نوین ساخت جهت هویت‌بخشی به بنایی معماري با رویکرد زمینه گرایی». *مدیریت شهری*, ۱۹۵-۱۷۳.
۳۵. کرمانی، متیو [و دیگران]. (۱۳۹۴). «مکان‌های عمومی، فضاهای شهری: ابعاد گوناگون طراحی شهری». *فربیان قرائی [و دیگران]*, چاپ سوم، تهران، داشگاه هنر ماجدی، حمید و فیضی امیرحسین. (۱۳۹۱). «طراحی هویتمند سکونتگاه‌های انسانی». *نشریه علمی-پژوهشی انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران*, ۲(۲)، ۸۰-۹۰.
۳۶. محمدی، میریم. (۱۳۹۷). «بازشناسی دلالت‌های معنایی انواع نما در اطباق با پاسخ عاطفی ناظران». *نامه معماری و شهرسازی*, ۱۱(۱)، ۳۹-۵۸.
۳۷. محمودی زرنده، مهناز و صبوری دوران میریم. (۱۳۹۶). «تحلیل عوامل مؤثر در آسیب‌پذیری نماهای شهر تهران با رویکرد بدافند غیرعامل با بهره‌گیری از GIS و AHP». *معماری و شهرسازی آمانشهر*, ۱۰(۱)، ۸۷-۱۰۱.
۳۸. مظفری، نگین و لطیفی بیتا. (۱۳۹۵). «بررسی و شناسایی انواع تاهنجاری در نماهای شهری». *جستارهای شهرسازی*, ۲(۴۶)، ۱۸۲-۱۹۲.
۳۹. موسوی سروینه باغی، الله سادات و صادقی علیرضا. (۱۳۹۵). «رائه فرایند طراحی جداره‌های شهری در جهت ارتقای کیفیت‌های بصری زیبایی‌شناسی منظر شهری». *مدیریت شهری*, ۴۳(۴)، ۹۹-۱۱۴.
۴۰. مهدوی نژاد، محمجدواد؛ بمانیان محمدرضا و خاکسار ندا. (۱۳۸۹). «هویت معماری: تبیین معنای هویت در دوره‌های پیشامدرن، مدرن و فرامدرن». *هویت شهر*, ۵(۷)، ۱۱۳-۱۲۲.
۴۱. مهدوی نژاد، محمجدواد و پورفتح‌اله مائده. (۱۳۹۴). «فناوری‌های جدید نورپردازی و ارتقای حس تعلق شهر و نووندان». *پژوهش‌های چگرافیای انسانی*, ۱(۴۷)، ۱۳۱-۱۴۱.
۴۲. میرمقتایی، مهتا. (۱۳۸۳). «میارهای شناخت و زیبایی هویت کالبدی شهرها». *نشریه هنرهای زیبا*, ۱۹(۱)، ۱۹-۲۶.
۴۳. میرمقتایی، مهتا. (۱۳۸۵). «پیشنهاد روشی برای تحلیل «شخصیت شهر». *مجله محیط‌شناسی*, ۳۲(۳)، ۱۲۹-۱۴۰.
۴۴. نصر، طاهره و ماجدی حمید. (۱۳۹۲). «نگاهی به مقوله هویت در شهرسازی». *آمانشهر*, ۶(۱۱)، ۲۶-۳۷.
۴۵. نصر، طاهره. (۱۳۹۳). «واکاوی معنای «هویت» در سنجش پارادایم «تحلیل جایگاه حیات‌بخشی در بافت شهر». *هویت شهر*, ۸(۸)، ۲۶-۱۳.
۴۶. نصر، طاهره. (۱۳۹۶). «جایگاه نشانه‌های شهری در واکاوی مولفه‌های هویت و فرهنگ در سیمای شهر ایرانی (مطالعه موردی: بررسی سیمای شهر شیراز)». *هویت شهر*, ۱۱(۲۹)، ۱۷-۲۸.
۴۷. نقی‌زاده، محمد؛ زمانی بهادر و کرمی اسلام. (۱۳۸۹). «مالحظات فرهنگی در شکل‌دهی به نماهای شهری با تکیه بر ساختار نماهای شهری ایرانی در دوران اسلامی». *هویت شهری*, ۵(۷)، ۶۱-۷۴.
۴۸. نگارستان، فرزین؛ ییموری محمود و آتشین بار محمد. (۱۳۸۹). «تئوری منظر، رویکردی بر تداوم هویت در روند نوسازی مطالعات شهری»، ۱۰(۱)، ۱۵-۲۶.
۴۹. دانشپور، عبدالهادی. (۱۳۸۳). «درآمدی بر مفهوم و کارکرد هویت محیط انسان ساخت». *مدیریت شهری*, ۱(۱)، ۵۹-۷۰.
۵۰. دنبی، سارا؛ کلاتسری خلیل‌آباد حسین و آفاصفری عارف. (۱۳۹۷). «بازشناسی مؤلفه‌های هویت منظر شهری در شهرهای ایرانی - اسلامی (نمونه موردی شهر تهران)». *نقش جهان*, ۸(۴)، ۲۲۳-۲۳۰.
۵۱. رخشان، احسان؛ ذیبی حسین و مجید حمید. (۱۳۹۷). «بازخوانی مؤلفه‌های هویت‌بخش نما در منظر شهرهای معاصر». *مدیریت شهری*, ۵(۱)، ۷۵-۸۶.
۵۲. زارعی، آزو و عرفانی عطاءالله. (۱۳۹۷). «بررسی عوامل اثرگذار در طراحی جداره سازه‌های سنتی در ارتقاء حس تعلق به مکان». *دو ماهنامه علمی تخصصی پژوهش در هنر و علوم انسانی*, ۳(۲)، ۱۳-۲۴.
۵۳. زاهدان، آرش و مسعود لوسانی‌منا. (۱۳۹۳). «هویت نما در روند نوسازی». *منظیر*, ۲۷(۲)، ۵۰-۵۵.
۵۴. سلیمانی، محمدرضا؛ اعتصام ایرج و حبیب فرج. (۱۳۹۵). «بازشناسی مفهوم و اصول هویت در اثر معماری». *هویت شهر*, ۱۰(۲۵)، ۱۵-۲۶.
۵۵. سیدیان، سید علی؛ علی نیا سعید و حیدرناجح وحید. (۱۳۹۶). «گونه شناسی بافت نمای شهری (با رویکرد شکلی)». *بغان نظر*, ۱۴(۵۳)، ۱۵-۲۲.
۵۶. شمس، فاطمه؛ شعله مهسا؛ لطفی سهند و سلطانی علی. (۱۳۹۸). «بازخوانی مؤلفه‌های مؤثر بر ادراک جداره‌های فعال در طراحی منظر خیابانی». *نشریه علمی معماری و شهرسازی ایران*, ۱۰(۱۸)، ۱۵۹-۱۷۸.
۵۷. صادقی، صادق؛ بهزاد فر مصطفی و زیاری یوسف‌علی. (۱۳۹۸). «شناخت و ارزیابی مؤلفه‌های کیفیت محیطی مؤثر بر هویت و حس تعلق شهر وندان». *فصلنامه علمی-پژوهشی اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر*, ۱۳(۳)، ۵۱-۸۰.
۵۸. صادقی، علیرضا؛ موسوی سروینه باگی الله سادات و خدایی زهره. (۱۳۹۷). «کاربرست رویکرد ایرانی اسلامی در فرایند تحلیل و ارتقا کیفیت نماهای شهری». *نشریه علمی-پژوهشی معماری و شهرسازی ایران*, ۱۶(۱۶)، ۶۹-۸۴.
۵۹. ضرغامی، اسماعیل و مهدی امینیان. (۱۳۹۱). «هویت و منظر شهری (مطالعه موردی شهر پاکدشت)». *فصلنامه مطالعات شهری ایرانی-اسلامی*, ۹(۹)، ۵۸-۴۹.
۶۰. طباطبایی، ملک. (۱۳۸۴). «ضرورت تلیفیق نو و کهن‌هه در جداره‌های شهری». *جستارهای شهرسازی*, ۱۳(۱۴)، ۹۸-۱۰۳.
۶۱. طلایی، میریم؛ انصاری مجتبی و درج ور فاطمه. (۱۳۹۸). «تربیتات در بازیابی هویت ایرانی - اسلامی در جداره‌های شهری». *معماری و شهرسازی آمانشهر*, ۹(۹)، ۹۹-۱۱۲.
۶۲. عباسی، زهراء. (۱۳۹۶). «معیارهای زیبایی‌شناسانه نما و بدنده‌های مطلوب شهری با تأکید بر هویت بومی». *فصلنامه مدیریت شهری*, ۷(۴)، ۵۵-۲۷۶.
۶۳. عطارد، فرانک و کاشی حسین. (۱۳۹۶). «عناصر تشکیل دهنده نماها و جداره‌های شهری». *معماری و شهرسازی آمانشهر*, ۲۱(۲۱)، ۱۷۲-۱۹۲.
۶۴. عفیفی، وحیده؛ طلایی میریم و فهیمی فر اصغر. (۱۳۹۷). «بررسی تربیتات جداره‌های ارزشمند تاریخی با هدف الگویابی برای تداوم تربیتات معماری ایرانی - اسلامی در بدنده‌های شهری». *فصلنامه علمی-پژوهشی نقش جهان*, ۸(۲)، ۱۱۱-۱۲۱.

the urban image on a large scale on the human spirit, an image that is always inevitably associated with and influenced by it (Yaran & Behro, 2017, p.210).

Perceptual-semantic identity: This factor refers to identical concepts to urban facade; And refers to the non-physical features of facade as well as the values and concepts of Iranian-Islamic identity, which leads to the memorable of facades in the minds of citizens and, by its nature, creates a sense of belonging of citizens from urban facades.

Functional identity: In addition to the function on the beauty of the cityscape, facade can also play a social role; So that the type of operation affects the behavior of citizens. This is why facade must reflect the facade building (Mohammadi, 2019, p.45); In fact, human presence causes events to occur in the environment that residents understand other factors besides the body; A phenomenon in the city that has been produced following the connection between human experience and perception (Negarestan et al, 2010, p.62).

Social requirements: Social relationship shaped the important part of identity; because by ignoring it even if the identity in the body can be achieved, it is not perfect and the body becomes only a sign of remembrance. Therefore, urban facades, according to the type of activities done in them, can express a variety of social relationships. The facade that is the place of social and memorable events and provides a platform for the presence of people, is a sign of its identity that has been able to bring life and spirit of life to the city.

Temporal relations: In urban facades, the existence of traditional, historical features, and architectural patterns left in the past, that show the life of the city, is one of the causes of identity. On the other hand, the durability of a building is not only about physical form and function inside it; because it is within the form often, latent qualities such as meaning, cultural values, signs and symbols (Carmona et al, 2015, p.407). Cultural values in building are important in its sustainability; Although, economic issues may also be effective; Maintaining and preservation of urban landscapes due to cultural or economic reasons or both, is usually considered (Cremona et al., 2015, 406). Therefore, factors such as, education and culture, socio-political and historical conditions, technical and technology conditions and economic conditions, are considered as the contextual components of facades that result of time. In order to identify and analyze the degree of urban

٥٠. نوبل، سید علیرضا؛ کلادی بارین و پورجمفر محمد رضا. (۱۳۸۸). «بررسی و ارزیابی شاخص‌های مؤثر در هویت شهری». آرمان‌شهر، ۲، ۵۷-۶۹.
٥١. یاران، علی و بهرو حسین. (۱۳۹۵). «بررسی عناصر هویتساز در کالبد خارجی ساختمان‌های بلندمرتبه مسکونی در شهر تهران». شریه علمی-پژوهشی انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران، ۱۲، ۲۰۹-۲۲۴.
٥٢. یاران، علی؛ وحدت طلب مسعود و محمدی خوشبین حامد. (۱۳۹۸). «ترجیحات زیبایی‌شناختی پروخالی در جداره‌های با الگوی معماری سنتی». نشریه علمی معماری و شهرسازی ایران، ۱۰، ۶۱-۷۷.

Summary

In the last few decades, the irregular development of Tehran, as well as the lack of a powerful mechanism to protect the city 's character has led to be neglected identity in urban facades; because identity is a concept that links the past and the future as the chain and paying little attention to this issue, have nothing other than confusion in urban facades and the interruption of relation (apparent or meaning) people with their city. Therefore, this research in addition to cognition of facades identity's degree in Shariati street which is one of the oldest street in Tehran, will analyzes the facades identity factors in citizen's viewpoint.

Therefore, by studying the concept of identity and identification of its components and as well as factors affecting the outcome of the previous researches, facade identity elements are divided into three components: physical and aesthetic, mental and functional components which social requirements and temporal relations, in which the facade is formed, are as sub-components affecting the identity of urban facades. Architects, investors, rulers and managers, as well as citizens, through their demands and participation in the city, are the effective forces on the urban facades, which in turn will be effective in shaping the identity of the facades:

Physical identity: This factor is formed from the first layers of people's encounter with the city by facades. Therefore, appearance and physic of facade is important not only in aesthetics aspect, but also as the most important manifestation of the physical identity of cities, it should bring a sense of identity to citizens; when a word comes from a building its exterior shape and facade are subconsciously associated in mind; This indicates the effect of the external body of the building on a minor scale and

framing of openings, the application of wood materials for building entrance, use of brick with appropriate design and color and also the use of traditional and Iranian schemes in rendering, were among the items in the facades with-identity were very important.

For this reason, the facades that were able to preserve their union with the past well while being new, and by using the elements of the past architecture such as brick and blue tiles in combination with new and modern forms, and in other words were created in accordance with the needs and tastes of the citizens, and also by modernizing genuine concepts, they had formed a whole identity, and attracted audience opinion from the identity aspect. On the other hand, least identifiable facades by the people were the ones that added confusion and clutter to the street due to improper placement and many additions to the facade. Also, due to the application of materials such as glass, stone and simple concrete, and colors like gray which promotes the monotony of the facade and street landscape, it eventually resulted in the negative perception of these facades and consequently they were less identified.

the results of this study showed that the attention of the past, or vice versa, a complete orbital future cannot guarantee the facades identity; As the old identity of Shariati street, garden sycamore trees, gabled houses and gardens entrances have remained in people's minds, while according to new identity of this street, commercial - administrative units on a large scale or is seen on the first floor of building. Therefore, balancing with the past and desire and needs of people can guarantee the identity of urban facades. This will be achieved when preservation and design patterns are presented appropriate to urban identity and citizens' needs for different types of urban facades including large-grain (large-scale performance), commercial, residential, administrative building, and as well as buildings of historical and heritage value.

References

1. Abaft Yegane M. Necessity to review a concept: identity revision in building materials implementation in urban façade of Tehran. Urban management. 2008 Spring; (19): 29-46. [Persian] Available from: <http://ensani.ir/fa/article/۲۰۹۶۹>
2. Abbasi Z. Façade and urban aesthetic standards bodies with a focus on indigenous identity (Case between Motahhari Square to the intersection of proof

façade identity in Shariati street, a questionnaire was created from selected facades of this street. 39 facades were chosen based on of their style, antiquity, materials and land use. How to collect data was done through online questionnaire in WhatsApp, Telegram, Instagram and LinkedIn social networks. By placing the questionnaire randomly on the mentioned social networks, 673 people received and viewed the questionnaire and out this number, 310 people answered it.

After reviewing the respondents, according to the lack of validity of the answers and the lack of their citation value, 8 answers were omitted and finally 302 answers were analyzed. Also through in-deep interviews with some urban design, urban planning, architecture professionals and professionals in the field of facade design, high-identity and low-identity facades were identified and their causes were questioned. Finally, in order to analyze the data obtained from the descriptive part of the questionnaire, using thematic analysis method and by coding and categorizing the answers, were identified the components of urban facades.

According to the results of questionnaire and interviews, the physical factors were the first rank in terms of identity (with-identity / low-identity). So in the first instance, the visual dimensions are of particular importance to shape the facades with-identity. The second component in terms of attention to it, was the time dimensions such as the degree of deterioration and exhaustion of facades and antiquity of the buildings. The factor that represents the degree of integration with the past and related contextual dimensions such as thee environment history, religion and the degree of cultural adaptation. The next factor belongs to the semantic and subjective aspects; Because, according to the proposed definition of identity, there is a deep relation with mentality and perception of the audience. Although knowing this dimension of people seems very difficult, but by putting together concepts presented by people with external and physical dimensions, can be achieved to desired result. The next case included functional factors and attention to the type and mixed-use in their understanding identity, and cultural activities such as cinema with long history in Shariati street, mosques and commercial uses were considered in order to explain the with-identity causes of these types of facades. As mentioned before, the physical-aesthetic factor had the most effect on the perception of people about facades. Thus the

- jahan. 2019 Winter;8(4):223-230. [Persian] Available from: <http://bsnt.modares.ac.ir/article-2-31770-fa.html>
12. Esmaili F, Charehjoo F, Hoorijani N. Analyzing and Evaluating Facades with a Special Approach to Visual Aesthetics Using the Grid Method (Case Study: Enqelab Street in Sanandaj). Bagh-e Nazar. 2020 April;17(82):69-84. DOI:10.22034/bagh.2019.165147.3934
 13. Fallah A, SaadatSeresht M. A New Method for Absolute Orientation of Video Frames in Urban Scenes 3D Reconstruction Process. JGST. 2015 February; 4 (3):11-24 Available from:<http://jgst.issge.ir/article-1-278-fa.html>
 14. Feyzi M, Esmail Dokht M. Genealogy analytical technology for the identification of new construction buildings architecture with field-oriented approach. Urban Management. 2015 Spring; (38):173-195. [Persian] Available from: http://irisweb.ir/files/site1/rds_journals/1081/article-1081-209548
 15. Habibi F, Naderi S, Forozangohar H. Subordinate question in the discourse of city's body and identity (body of the city as a function of identity or identity as a function of the body of the city. Hoviatshahr. Autumn 2008; 2(3):13-23. [Persian] Available from: <http://magiran.com/p653295>
 16. Hanachi P, Farhang M, Jafari Y. Preservation of historic urban landscape in commercial walls; Explain the intervention framework based on the experiences of Naser Khosrow St. in Tehran. Shahr-e-iran-i-eslami. 2018 Summer; 8(32): 77-87. [Persian] Available from: http://iic.icas.ir/Journal/Article_Details?ID=236
 17. Hojat I. Man-made identity, man identity-made. Honar-ha-ye-Ziba. 2005 Winter; (24): 55-62. [Persian] Available from: https://journals.ut.ac.ir/article_13881.html
 18. Jalilisadrabad S, Bolboli S. Evaluation of Position of Materials Used in the Urban Facades Approach to Sustainable Urban Development. Naqshejahan. 2017 Summer; 7(2):49-57. [Persian] Available from: <http://bsnt.modares.ac.ir/article-2-111018-fa.html>
 19. Khakzandi M, Mohammadi M, Jam F, Aghabozorgi K. Identification of factors influencing urban facade's design with an emphasis on aesthetics and ecological dimensions Case study: Valiasr (a.s.) Street –Free in Qom). Urban Management. 2017 Summer; (47): 255-276. [Persian] Available from: <http://magiran.com/p1711791>
 3. Aboei R, Jafari gavamabadi N. Façade, appearance of historical context and public space landscape in national laws, local rules and regulations and duties of urban management. Journal of Iranian Architecture & Urbanism. 2014 Autumn; (8): 1-16. [Persian]: <https://www.doi.org/10.30475/isau.2015.61990>
 4. Afifi V, Talaei M, Fahimi Far A. Inspecting the Ornamentations of Valuable Historic Envelopes to Find Paradigm for continuing Iranian-Islamic Ornamentation on Urban facades (Case Studies: Bala Khiaban, Mashhad). Naqshejahan. 2018 Summer;8(2):111-121. [Persian] Available from: <http://bsnt.modares.ac.ir/article-2-30713-fa.html>
 5. Arzeh A, Ghazanfari P. Identifying the effective factors on the design of urban walls with emphasis on aesthetic and qualitative dimensions (case study: park Velayat, Sari). Memari shenasi. 2018 October; 1 (2): 1-9. [Persian] Available from: <http://ensani.ir/fa/article/382354>
 6. Atarod F, Kashi H. Constituent Elements of Urban Façade. Armanshahr Architecture & Urban Development. 2018 Winter;10(21): 173-192. Available from: http://www.armanshahrjournal.com/article_58605.html?lang=en
 7. Atashinbar M. The Continuity of Identity in Urban Landscape. BAGH-E NAZAR.2009 Fall;6 (12):45 - 56.
 8. Beaki S, Pourjafar M, Imani naeeni M. Survey of psychological impact of façade of urban built form on people. Urban management. 2013 winter; (33): 201-216. [Persian] Available from: <http://magiran.com/p1327920>
 9. Carmona M, et al. (2015). Public spaces urban spaces the dimensions of urban design. (F. Gharaei et al Trans). Art University (Original work published. 2003)
 10. Daneshpour S. An introduction to meaning and function of identity of man-building environment. Bagh-e Nazar. 2004 Spring;1(1): 59-70. [Persian] Available from: http://www.bagh-sj.com/article_1494.html
 11. Donboli S, Kalantari Khalilabad H, Aghasafari A. Recognition of Urbanscape Identity Components in Iranian Islamic Cities - The case of Tehran. Naqshe-

- Tehran. Journal of architecture and Urban Planning. 2019 Winter and Spring; 11(21): 39-58. <https://dx.doi.org/10.30480/aup.2019.620>
29. Mousavi Sarvineh Baghi E, Sadeghi A. Urban design process on urban facades with emphasis on improving the quality of visual aesthetics of town scape. Case study: ahmadabad street, mashhad. Urban Management. 2016 Summer; (43):99-114. [Persian] Available from: http://www.bagh-sj.com/article_103755_e8cc750a1bf2664ffb1feb26c5091e7
 30. Mozafari N, Latifi B. Investigation and identification of types of anomalies in urban facades. Jostarha-ye Shahrsazi. 2017 Winter; 2(46):183-192. [Persian] Available from: <http://magiran.com/p1651723>
 31. Naghizadeh M, Zamani B, Karami E. Cultural Consideration in Urban Facade Formation (Emphasize on urban facade formation in Iranian Islamic architecture). Hoviatshahr. 2010 Autumn; 4(7): 61-74. [Persian] Available from: https://hoviatshahr.srbiau.ac.ir/article_1135.html
 32. Nasr T, Majedi H. The Significance of "Identity" in Urban Planning. Armanshahr Architecture & Urban Development. 2014 Winter; 6(11): 269-277. [Persian] Available from: http://www.armanshahrjournal.com/article_33478.html
 33. Nasr T. Analysis of the Meaning of "Identity" in Measuring Paradigm of "Analysis of the Significance of the Regeneration in the Urban Contexts". Hoviatshahr. 2014 Summer; 8(18): 13-26. [Persian] Available from: https://hoviatshahr.srbiau.ac.ir/article_4641.html
 34. Nasr T. The Significance of "Landmarks" in Analysis of the Components of "Identity" and "Culture" in the Image of Iranian City (Case Study: Image of Shiraz City). Hoviatshahr. Spring 2017; 11(1): 17-28. [Persian] Available from: https://hoviatshahr.srbiau.ac.ir/article_10588.html
 35. Negarestan F, Teimouri M, Atashinbar M. Landscape Theory, an Approach to the Preservation of Identity in Urban Renewal. Bagh-e Nazar. 2010 June; 7(14): 59-68. [Persian] Available from: http://www.bagh-sj.com/article_19.html
 36. Nofel S, Kalbadi P, Pourjafar M. The Study of Affecting Indicators in Urban Identity, Case Study Jolfa Neighborhood in Isfahan City. Armanshahr Architecture & Urban Development.2010 Winter; Region of Qeshm.Motaleat Shahri.2014 March; (10): 15-26. Available from: <https://www.researchgate.net/publication/339788837>
 20. Khatami S, Boujari P. Analyzing the Challenges of Tehran Urban Facades in the Recent Century. Urban management. 2020 Spring; (58):91-111. [Persian] Available from: <http://noo.rs/3ncrD>
 21. Khatami S. Iranian association of urban designer. 2019 Autumn; (2):55-60. [Persian] Available from: <https://memarnews.com>
 22. Mahmoudi Zarandi M, Sabouri M, Dodran M. The Analysis of the Effective Elements on Vulnerability of the Facades by Passive Defense Approach and Using AHP & GIS, Case Study:Amiriyeh Neighborhood of Tehran. Armanshahr Architecture & Urban Development.2018 Winter; 10(21):87-101. Available from: http://www.armanshahrjournal.com/article_58583.html
 23. Mahvavinejad M, Bemanian M, Khaksar N. Architecture and Identity-Explanation of the Meaning of Identity in Pre-Modern, Modern and Post- Modern Eras. Hoviatshahr. 2010 Autumn; 4(7):113-122. [Persian] Available from:https://hoviatshahr.srbiau.ac.ir/article_1141.html
 24. Mahvavinejad M, Pourfathollah M. New Lighting Technologies and Enhancement in Sense of Belonging (Case Study: Tehran Buildings).Human Geography Research. 2015 Spring; 47(1): 131-141. [Persian] <https://dx.doi.org/10.22059/jhgr.2015.51238>
 25. Majedi H, Fahimi A. Identity design of human settlements. Journal of Iranian Architecture & Urbanism. Autumn ۱۳۹۲ ;۱۰(۱):83-90. [Persian] <https://dx.doi.org/10.30475/isau.2011.61948>
 26. Mirmoghadaei M. Criteria for recognizing and evaluating the physical identity of cities. Honar-ha-ye-Ziba. 2004 Autumn; 19(19): 17-26. [Persian] Available from:https://journals.ut.ac.ir/article_10688.html?lang=en
 27. Mirmoghadaei M. Suggest a method for analyzing the Character of the city.Journal of Environmental Studies. 2006 Summer; 32(39):129-140. [Persian] <https://dorl.net/dor/20.1001.1.10258620.1385.32.39.14.1>
 28. Mohammadi M. Redefining the Semantic Implications of Facades in Adaptation to Emotional Response of Observers Case Study: Shariati Street,

- ter;10(18):159-178
45. Soleimani M, Etesam I, Habib F. The Recognition of Concept and Principles of Identity in Architecture. Hoviatshahr. 2016 Spring; 10(1): 15-26. Available from:https://hoviatshahr.srbiau.ac.ir/article_9225.html?lang=en
 46. Tabatabae M. The need to combine new and old in urban walls. Joštarha-ye Shahrsazi.2005 Autumn; (13):98-103. [Persian] Available from: <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/330520>
 47. Talaei M, Ansari M, Dorjvar F. The Role of Ornamentations in Retrieving Iranian-Islamic Identity of Urban Façades;Case Study: Mashhad's Bala and Paein Khiaban Historical Axe. Armanshahr Architecture & Urban Development. 2020 Winter;12(29): 91-103.DOI: 10.22034/AAUD.2020.102368
 48. Yaran A, Behro H. Investigation of identity-built elements in the external physic of high-rise residential buildings in Tehran. Journal of Iranian Architecture & Urbanism. ۲۰۱۷ Winter and Spring; 7(12): 224-209. [Persian] <https://dx.doi.org/10.30475/isau.2017.62041>
 49. Yaran A, Vahdattalab M, Mohammadi Khoshbin H. The Aesthetic Preferences of Porosity in Façades with Traditional Architectural Pattern (Case Study: Tabriz Historical Houses). Journal of Iranian Architecture & Urbanism.2019 Spring & Summer; 10(17): 61-77. [Persian] Available from: <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1601949>
 50. Zahedan A, Masoud M. Facade identity in renovation process. Manzar. 2014 Summer; (27): 50-55. [Persian] Available from: <http://ensani.ir/fa/article/345707>
 51. Zarei A, Erfani A. Investigating the effective factors in the wall design of traditional structures in promoting the sense of belonging to the place. Pazohesh dar honar va olum ensani. 2018 July; 3(2): 13-24. [Persian] Available from: <http://magiran.com/p1853374>
 52. Zarghami E, Aminian M. Identity and urban landscape. Shahr-e-irani-eslami.2012 Autumn; (9): 49-58. [Persian] Available from: <http://iic.icas.ir/image/Journal/Article/No9/5.pdf>
 53. Pakzad J. Phenomenology of Residential Building Façade and the Evolution Process of its Expectations. Honar-ha-ye-Ziba. 2003 Summer;14(14):51-62. [Persian] Available from: https://journal.ut.ac.ir/article_10813.html?lang=en
 54. Pourjafar M, AlaviBelmani M. Extraction the criteria for coordination and inconsistency of building facades with the human visual system according to the visual ecology principles. Journal of Iranian Architecture & Urbanism. 2013 Winter and Spring; 3(1):5-18. [Persian] Available from: <https://dx.doi.org/10.30475/isau.2013.61951>
 55. Pourjafar M, Johari F. A Query in Determining the Urban Design Criteria in Order to the Culture of the Turkmen People. Armanshahr. 2014 winter;6(11):195-208. Available from: http://www.armanshahrjournal.com/article_33475.html?lang=fa
 56. Rakhshan E, Zabihi H, Majedi H. Reload the identity components in the view of contemporary cities. Urban management. 2018 Summer; (51): 75-86. [Persian] Available from: <http://magiran.com/p1889357>
 57. Sadeghi A, Mousavi Sarvineh Baghi E, Khodaei Z. Utilizing Iranian - Islamic Approach in the Analysis and Improvement Process of the Quality of Urban Facades. Iranian Architecture & Urbanism. 2018 Fall & Winter;9(16):60-84. Available from:<https://dx.doi.org/10.30475/isau.2019.87934>
 58. Sadeghi S, Behzadfar M, Zeyari Y. Recognizing and evaluating the elements of environmental quality affecting the identity and sense of belonging of citizens. Social science. 2020 Summer;13(4):39-58. [Persian] Available from: http://jss.iau-shoushtar.ac.ir/article_671098.html?lang=fa
 59. Seyedian S, Alinia S, Heidar Nattaj V. The Typology of Urban Façade Texture (in an approach to shape scrutiny) (Case study of Imam Khomeini Square in Tehran). Bagh-e Nazar. 2017 November; 14(53). Available from:http://www.bagh-sj.com/jufile?ar_sfile=1025271
 60. Shams F, Shole M, Lotfi S, Soltani A. Restudying the Perception Components of Active Frontages in Streetscape Design (Case Study: Khayam Street in the Middle Urban Fabric of Shiraz, Iran). Iranian Architecture & Urbanism. 2020 Fall & Win-